XXV юбилеен международен фестивал „Мартенски музикални дни“

С ПОРИВА НА БЛАГОРОДНАТА АМБИЦИЯ

Вероятно публиката ще запомни тазгодишния, двадесет и пети фестивал не само като юбилеен, въпреки че с чет вертвековното му съществуване русенци трябва да се гордеят. Тук, струва ми се, много по-силното, въздействуващо, празнично внушение идва от великолепните реперторни попадения в програмата на фестивала, които сами по себе си са достатъчно ясен израз на нараснали изисквания, духовни потребности и възможности за съзидание. Така след „звездната вечер“, която ни бе подарена от н. а. Иван Маринов, н. а. Васил Арнаудов, Пламен Георгиев, Варненската филхармония и хоровете „Родина“ и „Дунавски вълни“ с изключителната по своята категоричност и художествена висота музикантска изява — първо за България изпълнение на „Военен реквием“ от Британ, тук, в Русе, следващата фестивална крачка ни доведе до гигантския по мащаби, философски прозрения и изпълнителски проблеми късен Бахов опус — Месата в си-минор.

Безспорно самото изпълнение на двучасовата творба, събрала в себе си и могъществото и безкрая на човешката мисъл, която самият Бах нарича „скромно произведение на моето майсторство“, е благородна и много амбициозна задача. В този смисъл музикантите от Софийската филхармония, Българската хорова капела „Св. Обретенов“, солистите Тиха Генова, Румяна Вълчева — Еврова, Весела Зорова и з. а. Петко Маринов (поради заболяване на чухма баса Пл. Хиджов; двете негови арии бяха съкратени), както и диригентите з. а. Йордан Дафов и Методи Матакиев заслужават нашите искрени адмирации.

В трактовката на Месата доминираше преди всичко концепцията за контраста в цялостната й структура, съчетана с търсенето на сходни, преливащи се състояния чрез динамическото и смисловото нюансиране на звучността (особено в хора) в отделните ѝ мера на композицията. Макар и не докрай защитена, нейната целенасоченост и оправданост бяха очевидни за очертаването на общата конструкция. При цялата базисюжетност в текста на Месата музикалното му осмисляне носи в себе си редица от компонентите на драмата в най-общия смисъл на думата. Най-съществена роля в тази своя музикална драма Бах определя на хора с водеща функция в музикалната драматургия. Хорът има сложната мисия да разкрие многопланово взаимоотношение между личностно и общочовешко мислене — едно хуманно послание, изпълнено с идейното богатство и универсалната чувствителност на гения, концентрирал и увенчал посоките на няколко художествени стила и облика на една историческа епоха.

Действително в редица епизоди, особено в първите два части на произведението, хористите на капелата музицираха — мощно, бляскаво хомогенно, уверено с действен динамизъм и едно звукоизвличане, което само по себе си говореше за музикантската работа на М. Матакиев. С много заряд и интензитет на емисията „дишаха“ кулминационните откровения, в които хорът даде възможното като художествено превъплъщение, след което умората като че надделя. . .

Партньорството на оркестъра толерантно търсеше баланс и равновесие на много места, с изравнена, отчетливо открояваща се стилистика. Тук трябва да изключим честите темпови колебания, които не са специално изискване на автора. Но бяхме свидетели на чудесните артистични солови изяви на цигуларя Йосиф Радионов, който „изпя“ арията заедно с Р. Еврова превъзходно, със завидна музикална култура, на флейтистката Лидия Ошавкова, която „нанизва“ безупречно комплементарната основа на вокалните събития, както и тромпетната група на Йордан Кожухаров и обоиста Христо Късметски.

Солистите положиха усилия за овладяно и културно съмузициране, но тук думата си каза най-вече различната техника и вокална постановка, което доведе до известна разнопосочност в интерпретацията на музикалния текст, вместо до желаното изразяване на изразните средства в името на единството. В индивидуалните изяви с най-обемна вокална емисия бе Весела Зорова, но като че най-близко и в съзвучие с подходящия за този стил маниер на звукоизвличение бе Румяна Вълчева — Еврова, без да пренебрегваме музикалността и непосредствеността на Тиха Генова.

С изпълнението на си-минорната Меса от Бах в нашия музикален живот бе заличена отдавна съществуваща празнина. Бих искала да вярвам, че проблемите, които творбата щедро предлага, няма да респектират изпълнителите до степен на отда лечаване; след това, в много отношения успешно изпълнение остава още по-трудното — да се продължи музикалният живот на творбата у нас и да се търсят еквивалентни решения в концепционното ѝ изграждане. За това се изисква изключително много, като се има предвид колко е краткотрайна традицията ни в монументалните предкласични форми. И затова с благодарност очакваме от изпълнителите нови изненади в тази насока.

Екатерина ДОЧЕВА